

अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपुर्ण सहभाग व हक्काचे संरक्षण) अधिनियम १९९५ च्या अनुषंगाने केंद्र शासनाने अपंगांच्या पदनिश्चितीबाबत प्रसिध्द केलेल्या यादीनुसार पशुसंवर्धन विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील गट-अ, गट-ब, गट-क व गट-ड मधील पदांवर शारिरीकदृष्ट्या अपंगांसाठी सुयोग्य पदे निश्चित करणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन

कृषि पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,

शासन आदेश क्र.पसंप्र-१०११/प्र.क्र. ४/पदुम-१

मंत्रालय, विस्तार भुंबई-४०० ०३२

दिनांक: १० जानेवारी, २०१२

- वाचा :-** १. अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपुर्ण सहभाग व हक्काचे संरक्षण) अधिनियम १९९५ (१९९६ चा -१)
२. शासन परिपत्रक साप्रवि क्र.एसआरव्ही/१०९८/प्र.क्र.१२/१६अ दि. २/५/१९९८
३. शासन निर्णय सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्र.न्यायाप्र-२००९/प्र.क्र.५/सुधार-३, दि. ३ ऑगस्ट, २०१०
४. शासन निर्णय क्र.पसंप्र-२०११/प्र.क्र.४/पदुम-१ दि. १३ जानेवारी, २०११
५. आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पृष्ठा-०१ यांचे पत्र क्र. एनजीओ-४/अपंग आरक्षण/भाग-६/१३०४/१०४८/२०११ पसं-१ दि.१३/१०/२०११

प्रस्तावना :

अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपुर्ण सहभाग व हक्काचे संरक्षण) अधिनियम १९९५ (१९९६ चा-१) हा अधिनियम दि. ७ फेब्रुवारी, १९९६ पासून लागू केला आहे. या अधिनियमाच्या अनुषंगाने शासनाने सामान्य प्रशासन विभागाच्या दि. २ मे, १९९८ अन्वये शासन सेवान्ध, बहिरेपणा व अस्थिव्यंग या व्याधीने ग्रस्त झालेल्या व्यक्तींसाठी सरळसेवा भरतीमध्ये आरक्षण ठेवण्याच्या सुचना सर्व प्रशासकीय विभागांना निर्गमित केलेल्या होत्या. त्यानुसार पशुसंवर्धन विभाग अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपुर्ण सहभाग व हक्काचे संरक्षण) अधिनियम १९९५ च्या तरतूदीसह दि. ३० नोव्हेंबर, १९९८ च्या क्रमांक पसंप्र-१०९८/५१५५/प्र.क्र.२३/पदुम-१ नुसार पशुसंवर्धन विभागांतर्गत असलेल्या गट अ व गट ब ही पदे अंध, मुकबाधित व कर्णबाधित यामधून भरण्यास सुट देण्यात आली होती. परंतु अस्थिव्यंगासाठी १ टक्क्यापर्यंत सरळसेवा भरतीमध्ये आरक्षण ठेवण्यात आले होते. तथापी मा.उच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेल्या याचिका क्र.१२९/०३ च्या अनुषंगाने सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रिडा व विशेष सहाय्य विभागाच्या सुचनेनुसार शासनाच्या सर्व विभागाच्या व अखत्यारीतील पदांपैकी अपंगांसाठी सुयोग्य पदे निश्चित करावयाची होती. त्यासाठी प्रधान सचिव, समाज कल्याण यांच्या अध्यक्षतेखाली तज्ञ समितीही गाठत करण्यात आली होती. त्या समितीने पशुसंवर्धन विभागा अंतर्गत असलेली पदे अपंगांच्या आरक्षणासाठी निश्चित केलेली आहेत. त्या अनुषंगाने पशुसंवर्धन विभागांतर्गत अ, ब, क व ड गटातील कोणत्या पदास अपंग व्यक्तीसाठी आरक्षण ठेवावे. याबाबत शासन निर्णय पसंप्र-२००४/प्र.क्र.९७/पदुम-१ दि.१०/०२/२००५ व पसंप्र-२४०८/प्र.क्र.२६४/पदुम-१ दि.११/२/२००९ नुसार विभागीय आरक्षण निश्चित केले आहे. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने शासन निर्णय क्र.न्यायाप्र-२००९/प्र.क्र.५/सुधार-३, दि. ३ ऑगस्ट, २०१० अन्वये केंद्र शासनाच्या यादीतील पदांव्यतिरीक्त जी पदे राज्य शासनाच्या अखत्यारीतील शासकीय व निमशासकीय आस्थापनेवर आहेत,

अशा पदांची अपंगांसाठी पदनिश्चिती करण्याचे सुचित केले होते. त्यासअनुसरुन आयुक्त पशुसंवर्धन यांच्या आस्थापनेवरील सरळ सेवेत भरण्यात येणा-या गट अ ते गट -ड संवर्गातील पदांसाठी अपंगासाठी पदे . शासन निर्णय क्र.पसंप्र-२०११/प्र.क्र.४/पदुम-१ दि. १३ जानेवारी,२०११ अन्वये सुनिश्चित करण्यात आली आहेत. तथापी केंद्र शासनाशी समकक्ष असणाऱ्या आयुक्त पशुसंवर्धन यांच्या आस्थापनेवरील सर्व पदांचा अंतर्भाव करुन अपंगांसाठीच्या पदनिश्चिती बाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय

१. शासन निर्णय कृषि पशुसंवर्धन,दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग क्र. पसंप्र-२०११/प्र.क्र.४ /दि.१३ जानेवारी,२०११ अधिक्कमीत करण्यात येत असून या शासन निर्णयान्वये अपंगासाठी केंद्र शासनाच्या यादीतील पदांशी समकक्ष असणा-या आयुक्त पशुसंवर्धन यांच्या आस्थापनेवरील सुयोग्य पदांची सुधारीत पदनिश्चिती करण्यात येत आहे.
२. अपंग व्यक्ती अधिनियम १९९५ मधील तरतूदीनुसार केंद्र शासनाने ज्या यादीन्वये त्यांच्या अखत्यारीतील आस्थापनेवरील जी पदेअपंग व्यक्तींसाठी आरक्षण देण्यासाठी निश्चित केलेली आहेत त्या यादीन्वये त्यांच्या अखत्यारीतील आस्थापनेवरील जी पदे अपंग व्यक्तीसाठी आरक्षण देण्यासाठी निश्चित केलेली आहेत त्या यादीशी तुलना करुन कृषि, पशुसंवर्धन,दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या अधिपत्याखालील आयुक्त पशुसंवर्धन, पुणे कार्यालयातील सरळ सेवेत भरण्यात येणा-या गट अ ते ड संवर्गातील सरळसेवा भरतीने भरावयाच्या पदांसाठी (केंद्र शासनाच्या यादीतील समान पदे विचारात घेऊन) सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट अ मधील तक्त्यात दर्शविल्याप्रमाणे अपंगासाठी पदे सुनिश्चित करण्यात येत आहेत.
३. अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपुर्ण सहभाग व हक्काचे संरक्षण) अधिनियम १९९५ या अधिनियमातील कलम ३२ व ३३ अनुसार आयुक्त पशुसंवर्धन,पुणे यांच्या आस्थापने अंतर्गत गट अ ते ड या संवर्गातील पदांवरील सरळसेवा भरतीमध्ये किमान ४० टक्के अपंगत्व असलेल्या अपंग व्यक्तीसाठी प्रत्येकी १ टक्के याप्रमाणे ३ टक्के आरक्षण लागू राहिल. तसेच गट क व ड मध्ये सामान्य प्रशासन विभागाच्या दि.५/३/२००२ च्या शासन निर्णयाप्रमाणे पदोन्नतीमध्ये आरक्षण लागू राहिल.
४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध असून त्यांचा संकेतांक क्र.-----२०१२०११६१०४०११११००१-----असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(चि.नि.सुर्यवंशी)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :- आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

सर्व प्रादेशिक पशुसंवर्धन सहआयुक्त, द्वारा आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

उप सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.

मा.मंत्री (पदुम) यांचे खाजगी सचिव

मा.राज्यमंत्री (पदुम) यांचे खाजगी सचिव.

सचिव (पदुम) यांचे स्वीय सहाय्यक

कक्ष अधिकारी (पदुम-१७)

निवड नस्ती.

परिशिष्ट अ
अपंग व्यक्तीसाठी सुयोग्य पदाची निश्चिती
(केंद्र शासनाच्या यादीतील पदांशी समकक्ष आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१ यांच्या आस्थापनेवरील पदे)

प्रशासकीय विभाग : कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग मंत्रालय, मुंबई-३२.
कार्यालयाचे नांव : आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१ व अधिनस्त कार्यालय.

अ.क्र	पदनाम	सुयोग्य पदासाठी अपंगत्वाचा संवर्ग	पदाची कर्तव्य व जबाबदाऱ्या	केंद्र शासनाच्या यादीतील क्रमांक
१.	आयुक्त पशुसंवर्धन	OL,BL,OA,OAL,B,LV,HH	प्रशासकीय विभाग प्रमुख	A-144
२.	अतिरिक्त आयुक्त पशुसंवर्धन	LV,OL,OA	पशुसंवर्धन विभागामधील सर्व तांत्रिक पशुसंवर्धन संस्थांचे तांत्रिक सैन्यव्रण करणे, पशुसंवर्धन विभागाच्या तांत्रिक कामकाजाबाबत आयुक्त पशुसंवर्धन यांना सहाय्य करणे.	A-144
३.	सहआयुक्त पशुसंवर्धन	LV,OL,OA	विभागामधील सर्व पशुवैद्यकीय संस्थांचे तांत्रिक व प्रशासकीय सैन्यव्रण करणे व विभागाअंतर्गत शासनाच्या विविध पशुसंवर्धनविषयक विकासोत्तमक योजना राबविणे	A-144
४.	उपआयुक्त पशुसंवर्धन	LV,OL,OA	जिल्ह्यातील सर्व पशुवैद्यकीय संस्थांचे तांत्रिक व प्रशासकीय सैन्यव्रण करणे व विभागाअंतर्गत शासनाच्या विविध पशुसंवर्धनविषयक विकासोत्तमक योजना राबविणे.	A-144
५.	उपसंचालक वैरण विकास	LV,OL,BL,HH	वैरणीच्या पिकांचे लागवडीचे धोरण ठरविणे आणि वैरण विकास कार्यक्रम पशुसंवर्धन खात्यातील पशुसंवर्धन संस्थांचे सहाय्याने राबविणे.	C1-270
६.	सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन	OL,HH	पशुसंवर्धन विभागातील तांत्रिक व प्रशासकीय कामावर देखरेख करणे.	A-782

अ.क्र	पदनाम	सुयोग्य पदासाठी अपंगत्वाचा संवर्ग	पदाची कर्तव्य व जबाबदाऱ्या	केंद्र शासनाच्या यादीतील क्रमांक
७.	सहाय्यक संचालक वैरण विकास	LV,OL,BL,HH	उपसंचालक वैरण विकास यांना विविध वैरण विकासाच्या योजना राबविण्याकरिता मदत करणे.	C1-270
८.	उपसंचालक सांख्यिकी	OL,OA,BL,HH	पशुसंवर्धन विभागामधील विविध योजनांचे मुल्यमापन करण्याकरिता आवश्यक ती सांख्यिकीची आकडेवारी जमा करणे. दर पाच वर्षांनी होणारी पशुगणनेचे सैनियंत्रण करणे.	A-61
९.	सहाय्यक संचालक (लेखा)	OL,OA,BL,OAL,HH	पशुसंवर्धन विभागातील वित्तीय बाबी संदर्भात आयुक्त पशुसंवर्धन यांना अभिप्राय देणे. वित्तीय निर्णय घेण्याबाबत सहाय्य करणे, लोकलेखा समितीचे परिच्छेदांचे सादरीकरण करणे.	A-118
१०.	पशुधन विकास अधिकारी, गट-अ	OL,HH	पशुधनाची देखभाल तसेच औषधोपचार व त्यासंबंधीचे कागदपत्राची जपणूक करून ठेवणे	A-782
११.	वरिष्ठ प्रशासन अधिकारी,गट-अ	B,1.V,OA,OL,BL,OAL, HH	आहारण व संवितरण अधिकारी व प्रशासकीय कामकाजात वरिष्ठाना सहाय्यक करणे.	A-132
	वर्ग-२/ गट-ब अधिकारी			
१२.	पशुधन विकास अधिकारी,गट-ब	OL,HH	पशुधनाची देखभाल तसेच औषधोपचार व त्यासंबंधीचे कागदपत्राची जपणूक करणे.	A-782
१३.	स्वीय सहाय्यक	LV,B,OL,OA,BL	आयुक्त पशुसंवर्धन, अतिरिक्त आयुक्त यांनी दिलेली तातडीचे कामे पार पाडणे, त्यांच्या वतीने अधिनस्त व वरिष्ठ कार्यालयाशी संपर्क साधणे.	B-141
१४.	वैरण विकास अधिकारी	LV,OL,HH,BL	विभागाअंतर्गत पशुसंवर्धन विभागातील वैरण विकास कार्यक्रम कार्यक्षमरीत्या राबविणे.	C1-270

अ.क्र	पदनाम	सुयोग्य पदासाठी अपंगत्वाचा संवर्ग	पदाची कर्तव्य व जबाबदाऱ्या	केंद्र शासनाच्या यादीतील क्रमांक
१५.	संशोधन अधिकारी	LV,OL,OA,MH,B	सांख्यिकी विषयक संशोधन करून उपसंचालक सांख्यिकी यांना सहाय्य करणे	B-187
१६.	संशोधन विकास अधिकारी	OL,MH	जिवाणु व विषाणु विषयक संशोधन व विकास करून सहआयुक्त पशुसंवर्धन पशुवैद्यकीय जैव पदार्थ निर्मिती संस्था,औंध, पुणे-७ यांना सहाय्यक करणे.	A-654
१७.	लेखा अधिकारी	OL,OA,BL,MH	आयुक्त कार्यालयाचे आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून काम करणे.	B-1
१८.	लेखा परिक्षा अधिकारी	OL,OA,BL,MH	खात्याअंतर्गत असलेल्या सर्व आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांचे व संस्थांचे लेखा परिक्षण करणे.	B-1
१९.	उप अभियंता प्रशिक्षण	OL,MH	लस उत्पादन तंत्रप्रणालीकरीता आवश्यक सयंत्रांची देखरेख करणे.	C1-8
२०.	प्रशासन अधिकारी गट-ब	B.L.V.OA,OL,MH	आहरण व संवितरण अधिकारी व प्रशासकीय कामकाजात वरिष्ठाना सहाय्य करणे.	A-633
	वर्ग-३/ गट-क कर्मचारी			
२१.	सहाय्यक वैरण विकास अधिकारी	LV,OL,BL,MH	प्रक्षेत्रावरील असलेल्या जमिनीवर वैरणीची लागवड करणे, वैरण विकास प्रकल्प राबविणे.	C1-270
२२.	सहाय्यक पशुधन विकास अधिकारी	OL,MH	पशुधनावर किरकोळ उपचार करणे पशुधन विकास अधिकाऱ्याला सहाय्य करणे तसेच कार्यालयाचे तांत्रिक कागदपत्रांचा सांभाळ करणे.	C1-177
२३.	लघुलेखक उच्चश्रेणी	B/LV	गोपनीय पत्रव्यवहार, खातेनिहाय चौकशी प्रकरणे, तक्रार प्रकरण, श्रुतलेखनाचे व सहआयुक्त पशुसंवर्धन यांचे निर्देशाप्रमाणे पत्रव्यवहाराबाबत काम करणे.	B-229

अ.क्र	पदनाम	सुयोग्य पदासाठी अपंगत्वाचा संवर्ग	पदाची कर्तव्य व जबाबदाऱ्या	केंद्र शासनाच्या यादीतील क्रमांक
२४.	अधिक्षक	OL,OA,BL,LV,OAL, B,MH	आस्थापना, गोपनीय समान्य इ.कामे अधिनस्त कर्मचाऱ्याकडून करण्यासाठी पर्यवेक्षक करणे, लेखा परिक्षण इ.	C-3431.10
२५.	सांख्यिकी अन्वेषक/ संशोधन सहाय्यक	LV,OL,OA,MH,B	सांख्यिकी विषयक माहिती संकलन करणे व त्या अनुषंगाने संशोधन करून वरिष्ठांना सहाय्यक करणे.	B-187
२६.	सयंत्र अभियंता	MH,OL	सयंत्रांची देखभाल करणे.	C1-8
२७.	लघुलेखक निम्नश्रेणी	B/LV	गोपनीय पत्रव्यवहार, खातेनिहाय चौकशी प्रकरणे, तक्रार प्रकरण, श्रुतलेखनाचे व सहआयुक्त पशुसंवर्धन यांचे निर्देशाप्रमाणे पत्रव्यवहाराबाबत काम करणे.	B-230
२८.	वरिष्ठ सहाय्यक	OL,OA,LV,B,MH,OAL,BL	लेखाविषयक/ आस्थापना/ सामान्य विषयक कामकाज करणे.	C-3431.10
२९.	प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ	OA,OL, BL,MH	प्रयोगशाळेमध्ये कृत्रिम रेतनाकरीता लागणाऱ्या गोठित रेतमात्रांची योग्यरित्या जपणुक करणे	C-3227.40
३०.	वरिष्ठ लिपीक	OA,OL,,BL,OLA,B.LV, III	लिपीक स्वरुपाचे सर्व कामकाज करणे	C-3431.30
३१.	सांख्यिकी सहाय्यक	OL,BL,B,LV,MH	सांख्यिकी माहिती गोळे करणे तसेच माहितीच्या आधारे सुयोग्य वर्गीकरण मांडणी व सादरीकरण करणे.	C-3433.20
३२.	पशुधन पर्यवेक्षक	MH,OL	पशुधनावर किरकोळ उपचार करणे पशुधन विकास अधिकाऱ्याला सहाय्य करणे. तसेच कार्यालयाचे तांत्रिककागदपत्रांचा सांभाळ करणे	A-782
३३.	प्रशिक्षन यांत्रिक	MH,OL,OA	प्रशिक्षन यंत्रांची देखभाल दुरुस्ती करणे.	D-175
३४.	सयंत्र चालक	III,OA	सयंत्रांची चालविणे व देखभाल करणे.	D-175
३५.	प्रमुख तारतंत्री	OL,MH,OA	विजेच्या सामुग्रीचे जतन तसेच दुरुस्ती करणे.	D-175
३६.	दुरध्वनी चालक	OA,OL,BL,B.LV	कार्यालयातील अधिकारी व कर्मचारी यांना दुरध्वनी सेवा उपलब्ध करून देणे.	C1-4142.20

अ.क्र	पदनाम	सुयोग्य पदासाठी अपंगत्वाचा संवर्ग	पदाची कर्तव्य व जबाबदाऱ्या	केंद्र शासनाच्या यादीतील क्रमांक
३७.	प्रयोगशाळा सहाय्यक	OA,OL,BL,HH	प्रयोगशाळेतील तपासण्या करणेसाठी वरिष्ठांना सहाय्य करणे व प्रयोगशाळेतील अवजारे व उपकरणे सुस्थितीत ठेवणे.	C-3111.30
३८.	कृषिन्न चालक	OL,HH	प्रक्षेत्रावर उत्पादन घेण्याकरिता कृषिन्न चालविणे.	C-8331.10
३९.	जोडारी	OL,BL,LV,HH	धातुच्या वस्तूंचे जोडणी हत्यारे व अवजारे वापरून करणे.	C-7233.10
४०.	कनिष्ठ लिपीक	BL,OL,B,LV,HH,OA,OL	लिपीक स्वरूपाचे सर्व कामकाज करणे.	C-4190.10
४१.	वाहन चालक/जीप/ट्रक चालक	OL,HH	वाहन चालविणे व वाहन सुस्थितीत ठेवणे.	C1-272
४२.	तारतंत्री	OL,OA,HH	विद्युत्विषयक कामे करणे.	D-175
४३.	वरिष्ठ बाष्पक परिचर	OL,HH,LV	बाष्पकांचे जतन तसेच दुरुस्ती व त्याचा वापर प्रयोगशाळेमध्ये करणे.	D-137
४४.	बाष्पक परिचर/निर्जंतुकी यंत्रचालक	OL,HH, LV	बाष्पकांचे जतन तसेच दुरुस्ती व त्याचा वापर प्रयोगशाळेमध्ये करणे.	C1-477, C2-1110, D-137
४५.	यांत्रिक सुतार	OL,BL,MW,HH OL,HH	विविध यांत्रिक वस्तूंचे जतन तसेच दुरुस्ती करणे. कार्यालयातील तसेच प्रयोगशाळेतील सर्व प्रकारचे लाकडी साहित्य बनाविणे अथवा दुरुस्ती करणे.	C-7311.10 C-7124
४७.	विजतंत्री नि मिस्त्री	OL,HH,OA	विद्युत्विषयक कामे व देखभाल करणे, फर्निचरचे काम करणे.	D-175
	वर्ग-४/ गट-इ कर्मचारी			
४८.	मुकादम	HH,OL,OA	प्रक्षेत्रावरील मजुरांचे कामावर देखरेख करणे.	D-175
४९.	व्रणोपचारक	OL,HH	पशुवैद्यकीय संस्थेमध्ये आलेल्या जनावरांवर वरिष्ठांचे आदेशानुसार उपचार करण्यास सहकार्य करणे.	D-176

अ.क्र	पदनाम	सुयोग्य पदासाठी अपंगत्वाचा संवर्ग	पदाची कर्तव्य व जबाबदाऱ्या	केंद्र शासनाच्या यादीतील क्रमांक
५०.	नाईक/दप्तरबंद/चक्रमुद्रांकित यंत्र चालक	OA,OL,HH,LV,B	कार्यालयातील कार्यालयीन कामकाज व वर्ग-४ चे कर्मचाऱ्यांवर देखरेख करणे/ कार्यालयातील दरलगेवजाची/ नस्तीची नोंद ठेवणे/ चक्रमुद्रांकित यंत्र चालविणे.	D-3
५१.	पहारेकरी	OL,HH,BL	कार्यालयीन स्वच्छता, बँक ट्रेझरी टपाल वाटप करणे जनावरांना/ पक्षांना खाद्य खाऊ घालणे, गोठयांची व पक्षीगृहांची स्वच्छता ठेवणे.	D-9।52.30
५२.	रात्र पहारेकरी	OL,HH,BL	रात्री कार्यालयाची निगराणी ठेवणे.	D-9।52.30
५३.	चौकीदार	OL	कार्यालयामध्ये येणाऱ्या जाणाऱ्या लोकांची नोंद ठेवणे तसेच कार्यालयाच्या सुरक्षिततेसाठी दक्ष राहणे.	D-9।52.20
५४.	प्रयोगशाळा परिचर	LV,HH,OL	कार्यालयीन स्वच्छता, बँक ट्रेझरी टपाल वाटप करणे जनावरांना/ पक्षांना खाद्य खाऊ घालणे, गोठयांची व पक्षीगृहांची स्वच्छता ठेवणे.	D-137
५५.	कुक्कुट परिचर	B/LV,HH,OL	कार्यालयीन स्वच्छता, बँक ट्रेझरी टपाल वाटप करणे जनावरांना/ पक्षांना खाद्य खाऊ घालणे, गोठयांची व पक्षीगृहांची स्वच्छता ठेवणे.	D-1।0,
५६.	स्वच्छक	OL,HH,LV	कार्यालयीन स्वच्छता, बँक ट्रेझरी टपाल वाटप करणे जनावरांना/ पक्षांना खाद्य खाऊ घालणे, गोठयांची व पक्षीगृहांची स्वच्छता ठेवणे.	D-3।
५७.	माळी	OL,HH,LV,B	कार्यालयीन स्वच्छता, बँक ट्रेझरी टपाल वाटप करणे जनावरांना/ पक्षांना खाद्य खाऊ घालणे, गोठयांची व पक्षीगृहांची स्वच्छता ठेवणे.	D-5।

ABBREVIATIONS USED

BLA- Both legs and Arms, BA-Both Arms, OL-One Leg, BL-Both Legs, OA-One Arm, OAL-One Arm and One Leg, B-Blind,
LV-Low Vision, H-Hearing, MW-Muscular Weakness, OH-Orthopedic Handicapped, CP-Cerebral Palsy, LC-Leprosy Cured,
VH-Visually Handicapped, H0H-Hearing Handicapped,